

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра теорії та історії політичної науки

Шипунов Геннадій Володимирович

**Методичні рекомендації та матеріали для вивчення
навчальної дисципліни**

“Теорія ухвалення політичних рішень”

для студентів четвертого року навчання спеціальності 052 «Політологія»
освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» (денна форма навчання)

Львів 2022

Затверджено на засіданні кафедри теорії та історії політичної науки

Протокол №12 від 28. 06. 2022 року

Схвалено Вченою радою філософського факультету

Протокол №271/7 від 26. 08. 2022 року

ЗМІСТ

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни.....	3
2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни.....	4
3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни	6
4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни.....	7
5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни	9
6. Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література	13
7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни.....	17
8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів.....	18
9. Розподіл балів, що присвоюється студентам	19
10. Контрольні питання для підсумкового контролю (заліку).....	20

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	<u>Галузь знань</u> 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Вибіркова
	<u>Спеціальність</u> 052 «Політологія»	
Модулів – 1		<i>Рік підготовки:</i>
Змістових модулів – 1		4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – немає		<i>Семестр</i>
Загальна кількість годин – 105		8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський)	26 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		13 год.
		<i>Лабораторні</i>
		0 год.
		<i>Самостійна робота</i>
		66 год.
		<i>Індивідуальні завдання: 0 год.</i>
<i>Вид контролю: залік</i>		

2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни навчальної дисципліни

Навчальний курс „Теорія ухвалення політичних рішень” є вибірковою дисципліною для студентів спеціальності “Політологія”. Вона викладається в 8 семестрі в обсязі 3,5 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Вона покликана забезпечити ґрунтовні знання з теорії та практики ухвалення політичних рішень. Особлива увага при вивченні курсу „Теорія ухвалення політичних рішень” приділяється формуванню аналітичних навичок, вмінню доцільно використовувати отримані знання для вирішення теоретичних та прикладних проблем.

Мета навчальної дисципліни „Теорія ухвалення політичних рішень” – формування у майбутніх бакалаврів політології системного погляду на історико-методологічні витоки теорій ухвалення політичних рішень; концептуальні положення основних теоретичних моделей ухвалення політичних рішень, а також їхній пізнавальний потенціал в контексті дослідження процесу ухвалення політичних рішень у демократичних, авторитарних та перехідних політичних режимах; основні етапи процесу ухвалення політичних рішень. На цій основі сформувані у майбутніх політологів вміння визначати теоретико-методологічну основу сучасних теорій ухвалення політичних рішень; визначати фактори ефективного процесу ухвалення політичних рішень; застосовувати отримані теоретичні знання на практиці, зокрема в контексті дослідження ухвалення політичних рішень в Україні.

Крім того, курс спрямований на отримання студентами теоретичних знань та практичних умінь, які дадуть їм змогу адекватно і ефективно використовувати одержані навички у майбутній професійній діяльності.

Завдання курсу:

- сформувані у студентів системний погляд на історико-методологічні витоки теорій ухвалення політичних рішень;
- ознайомити з концептуальними положеннями основних теоретичних моделей ухвалення політичних рішень, а також розкрити їхній пізнавальний потенціал в контексті дослідження процесу ухвалення політичних рішень у демократичних, авторитарних та перехідних політичних режимах;
- навчити визначати основні етапи процесу ухвалення політичних рішень;
- навчити визначати фактори ефективного процесу ухвалення політичних рішень;
- навчити застосовувати отримані теоретичні знання на практиці, зокрема в контексті дослідження ухвалення політичних рішень в Україні;

За результатами успішного засвоєння курсу студент повинен:

- **знати:**
 - історико-методологічні витоки теорій ухвалення політичних рішень;

- концептуальні положення основних теоретичних моделей ухвалення політичних рішень, а також їхній пізнавальний потенціал в контексті дослідження процесу ухвалення політичних рішень у демократичних, авторитарних та перехідних політичних режимах;
- основні етапи процесу ухвалення політичних рішень.

- **вміти:**

- визначати теоретико-методологічну основу сучасних теорій ухвалення політичних рішень;
- визначати фактори ефективного процесу ухвалення політичних рішень;
- застосовувати отримані теоретичні знання на практиці, зокрема в контексті дослідження ухвалення політичних рішень в Україні.

Крім того, в результаті успішного завершення курсу студент набуде:

- **спеціальних компетентностей:**

- знання та розуміння теоретичних основ державного управління, діяльності політичної влади та місцевого самоврядування в країнах світу та Україні.
- здатність розробляти ефективні політичні рішення на основі існуючих теоретичних моделей з урахуванням особливостей розвитку політичної системи.
- розуміння теоретичних моделей розвитку статичних та динамічних елементів політичних систем на сучасному етапі розвитку політичної науки та в історичній ретроспективі.

Програмні результати навчання:

- аналізувати процеси трансформацій політичних систем та зміни, що відбуваються на державному та наддержавному рівні в умовах глобалізації.
- мати навички організації аналітичної та консультативної діяльності в державних та недержавних структурах.
- розв'язувати проблеми та розробляти політичні рішення в кризових ситуаціях на місцевому, національному та міжнародному рівнях.
- аналізувати стан та особливості протікання політичних процесів в різних політичних режимах.

3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л.	п./с.	лаб.	інд.	ср.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1						
Тема 1. Історія становлення теорії прийняття політичних рішень. Предметне поле дослідження.	9	2	2	-	-	5
Тема 2. Історико-методологічні підходи до осмислення феномену ухвалення політичних рішень.	9	2	2	-	-	5
Тема 3. Управлінське та політичне рішення.	7	2	-	-	-	5
Тема 4. Моделі аналізу та прийняття політичних рішень.	10	2	2	-	-	6
Тема 5. Ситуація та центр ухвалення політичного рішення.	7	2	-	-	-	5
Тема 6. Цикли та фази процесу ухвалення політичних рішень.	9	2	2	-	-	5
Тема 7. Формування порядку денного в представницьких органах.	9	2	2	-	-	5
Тема 8. Підготовка та вибір проектів політичних рішень.	7	2	-	-	-	5
Тема 9. Особливості узгодження політичних рішень.	7	2	-	-	-	5
Тема 10. Реалізація і практичне здійснення політичного рішення: технології, процедури, методи.	9	2	2	-	-	5
Тема 11. Особливості ухвалення законодавчих, виконавчих та контролюючих рішень.	7	2	-	-	-	5
Тема 12. Прийняття політичних рішень в органах місцевого самоврядування.	7	2	-	-	-	5
Тема 13. Ухвалення політичних рішень в міжнародних організаціях.	8	2	1	-	-	5
Разом – Змістовний модуль 1	105	26	13	-	-	66
РАЗОМ	105	26	13	-	-	66

4. Основна та додаткова література

Основна література

1. Аналіз державної політики та прийняття управлінських рішень: навч. посіб. / за заг. ред В.А. Гошовської. К. : НАДУ, 2010. 88 с.
2. Бакуменко В.Д. Прийняття рішень в державному управлінні : Навчальний посібник [у 2 ч.] Ч. 1. Теоретико-методологічні засади. К. : ВПЦ АМУ, 2010. 276 с.
3. Катренко А.В. Теорія прийняття рішень. Підручник. К., 2009. 448с.
4. Коряшкіна Л.С. Моделі й методи прийняття рішень: навч. посібник. Д. : НГУ, 2014. 300 с.
5. Прийняття рішень: теорія та практика : підручник / А. В. Катренко, В. В. Пасічник. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 447 с.
6. Прийняття управлінських рішень : Конспект лекцій / уклад. О.С. Коврига. Київ, 2019. 50 с.
7. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник / [Петруня Ю.Є., Говоруха В.Б., Літовченко Б.В. та ін.] ; за ред. Ю.Є. Петруні. Дніпропетровськ : АМСУ, 2015. 189 с.
8. Теорія прийняття рішень : підручник. / за заг. ред. М.П. Бутка [Бутко М.П., Бутко І.М., Мащенко В.П. та ін.]. К. : Центр учбової літератури, 2015. 360 с.
9. Arregui J., Perarnaud C. A new dataset on legislative decision-making in the European Union: the DEU III dataset, *Journal of European Public Policy*. 2022. Vol. 29 (1). P. 12-22,
10. Bertsou E. Bring in the experts? Citizen preferences for independent experts in political decision-making processes. *European Journal of Political Research*. 2022. Vol. 61. P. 255-267.
11. Csehi, R., Schulz, D. F. The EU's New Economic Governance Framework and Budgetary Decision-Making in the Member States: Boon or Bane for Throughput Legitimacy? 2022. *JCMS: Journal of Common Market Studies*. Vol. 60. P.118–135.
12. Hill M. *The Policy Process in the Modern State*. L., 1997.
13. Kertzer, J.D. Re-Assessing Elite-Public Gaps in Political Behaviour. *American Journal of Political Science*. 2022. Vol. 66. P. 539-553.
14. Knosala E. *Decyzja i doradztwo w administracji publicznej*. Bytom. 2003. 179s.
15. Lynn L. *Public Management as Art, Science and Profession*. Chatham, 1996.
16. Simon H. *Administrative Behavior: A Study of Decision-Making Processes in Administrative Organizations*. N. Y., 1997.
17. Smith G., May D. *The Artificial Debate Between Rationalist and Incrementalist Models of Decision-Making // Policy Process / Ed. M.Hill. L., 1994.*

Додаткова література

1. Бреус С.В., Семченко Є.О. Методи та моделі прийняття управлінських рішень // *Економіка та управління підприємствами*. 2018. Вип. 24. С. 117-122.
2. Кухта Б. *Влада та політичне рішення*. Львів: Кальварія. 2004.
3. Allison G. *Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis*. Boston, 1971.

4. George A. Presidential Decision-Making in Foreign Policy: The Effective Use of Information and Advice. Boulder, 1980.

Интернет-джерела:

1. Вісник Львівського університету: серія філософсько-політологічні студії / URL: <http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/uk/>
2. Decision-Making // Bennett Institute for Public Policy / URL: <https://www.bennettinstitute.cam.ac.uk/decision-making/>
3. European Consortium for Political Research / URL: <https://ecpr.eu/>
4. The Oxford Encyclopedia of Political Decision Making / URL: <https://oxfordre.com/politics/page/2150>

5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Тема 1. Історія становлення теорії прийняття політичних рішень.

Предметне поле дослідження.

Принципи ухвалення політичного рішення формуються ще у Стародавньому Єгипті, Індії, Китаї. Праці Конфуція, «Закони Ману». «Артхашастра» Каутілья, «Книга правителів області Шан. Платон та Аристотель про ухвалення рішень в законодавчих інститутах. Мислителі Відродження (Н.Макіавеллі, Ж. Боден) та Просвітництва (Т. Гоббс, Б. Спіноза, Ш.-Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо) про раціональне та ефективне ухвалення політичних рішень. Сучасний етап становлення політичної науки, місце політичного рішення, група політико-управлінські наук. Етапи становлення теорії ухвалення політичного рішення.

Два аспекти загальної теорії ухвалення політичних рішень: фундаментальний (теоретичний), спрямований на виявлення та аналіз принципів, законів, механізмів та моделей ухвалення політичних рішень; прикладний, зорієнтований на розробку, ухвалення та реалізацію конкретних політичних рішень.

Основні поняття: рішення, політичне рішення, теорія ухвалення політичних рішень, політико-управлінські науки.

Тема 2. Історико-методологічні підходи до осмислення феномену ухвалення політичних рішень.

Прескриптивний (нормативний) підхід та описовий (дескриптивний) підхід. Основа нормативного – формалізація ідеальних моделей ухвалення політичного рішення, їх нормативна оптимізація. Основа описового – прагнення до адекватного та емпіричного відображення реальних систем і процесів ухвалення політичних рішень і дослідження глибинних механізмів і внутрішніх взаємозв'язків. Нормативний підхід базується на математичних та кібернетичних моделях, юридичних дослідженнях з проблем адміністративного права та законодавчих процедур. Формується ідеальна модель прийняття рішення, яка виступає ідеальним еталоном, рішення оптимізуються за допомогою формальних норм та процедур, раціональних критеріїв та алгоритмів. Рішення – вибір це виставлення преференцій, сукупність математичних операцій та процедур обробки інформації. Описовий підхід – формальні процедури та тіньові механізми, неформальні правила гри, використовують метод вивчення окремих випадків, прецедентів. Параметри рішення: соціальні мережі, індивідуальні мотиви, макроекономічні фактори, організаційні ієрархії тощо.

Основні поняття: рішення, політичне рішення, теорія ухвалення політичних рішень, прескриптивний підхід, дескриптивний підхід.

Тема 3. Управлінське та політичне рішення.

Особливості політико-управлінських та державних рішень. Широке та вузьке розуміння політико-управлінського рішення. Категорії прийняття політичних рішень: механізми ухвалення політичного рішення, ситуація ухвалення політичного рішення, центр ухвалення політичного рішення, центр ухвалення політичного рішення, агенти політичного рішення, фази та цикл процесу ухвалення політичного рішення, імплементація політичного рішення.

Основні поняття: політико-управлінське рішення, державне рішення, механізми ухвалення політичного рішення, ситуація ухвалення політичного рішення, центр ухвалення політичного рішення, центр ухвалення політичного рішення, агенти політичного рішення, фази та цикл процесу ухвалення політичного рішення, імплементація політичного рішення.

Тема 4. Моделі аналізу та прийняття політичних рішень.

Базові моделі і способи прийняття політичних рішень. Біхевіоралістська модель (Г. Ласуелл). Модель «обмеженої раціональності» (Г. Саймон). Універсально-раціоналістична модель (К. Ерроу, Е. Даунс). Інкременталістська модель (Ч. Ліндблом). Сучасні моделі та інтерпретація політичних рішень. Модель політико-управлінських мереж (Е. Гріффіт, Г. Хекло, Д. Ноук, М. Кастельс). Модель політико-управлінського циклу (Дж. Андерсон, В. Данн).

Основні поняття: політичне рішення, теорія ухвалення політичних рішень, моделі аналізу політичних рішень, біхевіоралістська модель, модель «обмеженої раціональності», модель «загальної раціональності», інкременталістська модель, модель політико-управлінських мереж, модель політико-управлінського циклу.

Тема 5. Ситуація та центр ухвалення політичного рішення.

Ситуація прийняття політичних рішень – політична ситуація, стан політичної дійсності, що характеризується наявністю проблеми, яка має бути розв’язана через центр прийняття політичних рішень. Ситуація ухвалення політичного рішення: теоретичні підходи до розуміння. Типологія ситуацій ухвалення політичного рішення. Центр та агент ухвалення політичного рішення: поняття і типологія.

Основні поняття: політичне рішення, ситуація ухвалення політичного рішення, центр та агент ухвалення політичного рішення.

Тема 6. Цикли та фази процесу ухвалення політичних рішень.

Теорія політичного циклу ухвалення політичного рішення. Політологічні теорії фаз процесу ухвалення політичного рішення. Логіка та етапи функціонування і аналізу політичного процесу прийняття політичних рішень.

Основні поняття: політичне рішення, теорія політичного циклу ухвалення політичного рішення, фази ухвалення політичного рішення.

Тема 7. Формування порядку денного в представницьких органах.

Політичний порядок денний є сукупністю актуальних соціальних проблем, які відображають потреби суспільства в цілому або вимоги окремих груп інтересів та на які політики та адміністратори готові та здатні реагувати, ухвалювати рішення та вчиняти певні дії.

Визначення пріоритетності проблем: цикл Е. Даунса та Р. Кобб і Ч. Едлер. Засоби контролю над порядком денним. «Нерішення». Інституційний порядок денний.

Основні поняття: політичне рішення, політичний порядок, денний, політична проблема, типи політичного порядку денного.

Тема 8. Підготовка та вибір проектів політичних рішень.

Фактори ефективної розробки та просування проекту політико-управлінського рішення. Фази процесу підготовки та просування проектів політико-управлінських рішень.

Основні поняття: політичне рішення, підготовка проекту політичного рішення, етапи просування проекту політичного рішення.

Тема 9. Особливості узгодження політичних рішень.

Сукупність «допустимих рішень» та чинники, які її визначають. Форми узгодження інтересів у рішенні. Скорочення загальної множини альтернативних варіантів до сукупності «допустимих рішень». Модель раціонального вибору в процесі визначення єдиного рішення. Супероптимальне, оптимальне та задовільне рішення. Остаточний вибір: роль та місце аналітиків та політиків. Узгодження та ухвалення рішення: місце інститутів.

Основні поняття: політичне рішення, узгодження політичних рішень, форми узгодження політичних рішень, оптимальне рішення.

Тема 10. Реалізація і практичне здійснення політичного рішення: технології, процедури, методи.

Стратегічні і оперативно-тактичні рішення в ієрархії державних рішень. Методи імплементації рішень: примус, переконання, правові санкції, маніпуляція, адміністративний ресурс. Відповідність засобів реалізації рішення до його змісту. Співвідношення функцій ієрархічних рівнів бюрократичного апарату.

Основні поняття: політичне рішення, стратегічне рішення, оперативно-тактичне рішення, імплементація політичного рішення, методи та технології імплементації рішень.

Тема 11. Особливості ухвалення законодавчих, виконавчих та контролюючих рішень.

Особливості центру прийняття політичного рішення у представницькому та виконавчому органі. Формування коаліцій. Узгодження та прийняття політичного рішення у представницькому та виконавчому органі. Прийняття контролюючого рішення.

Основні поняття: політичне рішення, законодавче рішення, виконавче рішення, контролююче рішення.

Тема 12. Прийняття політичних рішень в органах місцевого самоврядування.

Повноваження органів місцевого самоврядування. Типи рішень, які ухвалюються в органах місцевого самоврядування. Етапами формування порядку денного виконавчого комітету та сесії міської ради. Особливостями узгодження у сесійній залі.

Основні поняття: політичне рішення, місцеві самоврядування, типи рішень органів місцевого самоврядування.

Тема 13. Ухвалення політичних рішень в міжнародних організаціях.

Ухвалення рішень в органах Європейського Союзу. Прийняття рішень в НАТО. Особливості, форми та процедури прийняття політичного рішення у цих організаціях. Особливості формування порядку денного у міжнародних організаціях. Норми публічності процесів ухвалення політичних рішень у міжнародних організаціях.

Основні поняття: політичне рішення, міжнародні організації, ЄС, НАТО, принципи ухвалення політичних рішень у міжнародних організаціях.

6. Теми та зміст семінарських занять навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1

Тема 1. Історія становлення теорії прийняття політичних рішень. Предметне поле дослідження (2год.).

1. Витоки теорії ухвалення політичного рішення.
2. Інтегративний характер теорії ухвалення політичного рішення.
3. Предмет та структура теорії ухвалення політичних рішень.

Основні поняття: рішення, політичне рішення, теорія ухвалення політичних рішень, політико-управлінські науки.

Література

1. Аналіз державної політики та прийняття управлінських рішень: навч. посіб. / за заг. ред В.А. Гошовської. К. : НАДУ, 2010. 88 с.
2. Бакуменко В.Д. Прийняття рішень в державному управлінні : Навчальний посібник [у 2 ч.] Ч. 1. Теоретико-методологічні засади. К. : ВПЦ АМУ, 2010. 276 с.
3. Катренко А.В. Теорія прийняття рішень. Підручник. К., 2009. 448с.
4. Коряшкіна Л.С. Моделі й методи прийняття рішень: навч. посібник. Д. : НГУ, 2014. 300 с.
5. Прийняття рішень: теорія та практика : підручник / А. В. Катренко, В. В. Пасічник. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 447 с.
6. Прийняття управлінських рішень : Конспект лекцій / уклад. О.С. Коврига. Київ, 2019. 50 с.
7. Теорія прийняття рішень : підручник. / за заг. ред. М.П. Бутка [Бутко М.П., Бутко І.М., Мащенко В.П. та ін.]. К. : Центр учбової літератури, 2015. 360 с.
8. Decision-Making // Bennett Institute for Public Policy / URL: <https://www.bennettinstitute.cam.ac.uk/decision-making/>
9. European Consortium for Political Research / URL: <https://ecpr.eu/>
10. The Oxford Encyclopedia of Political Decision Making / URL: <https://oxfordre.com/politics/page/2150>

Тема 2. Історико-методологічні підходи до осмислення феномену ухвалення політичних рішень (2год.).

1. Основні концептуальні підходи і політичне рішення.
2. Нормативний підхід.
3. Описовий підхід.

Основні поняття: рішення, політичне рішення, теорія ухвалення політичних рішень, прескриптивний підхід, дескриптивний підхід.

Література

1. Аналіз державної політики та прийняття управлінських рішень: навч. посіб. / за заг. ред В.А. Гошовської. К. : НАДУ, 2010. 88 с.
2. Бакуменко В.Д. Прийняття рішень в державному управлінні : Навчальний посібник [у 2 ч.] Ч. 1. Теоретико-методологічні засади. К. : ВПЦ АМУ, 2010. 276 с.
3. Катренко А.В. Теорія прийняття рішень. Підручник. К., 2009. 448с.
4. Коряшкіна Л.С. Моделі й методи прийняття рішень: навч. посібник. Д. : НГУ, 2014. 300 с.
5. Прийняття рішень: теорія та практика : підручник / А. В. Катренко, В. В. Пасічник. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 447 с.
6. Прийняття управлінських рішень : Конспект лекцій / уклад. О.С. Коврига. Київ, 2019. 50 с.
7. Теорія прийняття рішень : підручник. / за заг. ред. М.П. Бутка [Бутко М.П., Бутко І.М., Мащенко В.П. та ін.]. К. : Центр учбової літератури, 2015. 360 с.

8. Anderson J. Public Policymaking: An Introduction. Boston, 1994.
9. Hill M. The Policy Process in the Modern State. L., 1997.
10. Decision-Making // Bennett Institute for Public Policy / URL: <https://www.bennettinstitute.cam.ac.uk/decision-making/>
11. European Consortium for Political Research / URL: <https://ecpr.eu/>
12. The Oxford Encyclopedia of Political Decision Making / URL: <https://oxfordre.com/politics/page/2150>

Тема 3. Моделі аналізу та прийняття політичних рішень (2 год.).

1. Базові моделі і способи прийняття політичних рішень.
2. Біхевіоралістська модель.
3. Модель «обмеженої раціональності».
4. Універсально-раціоналістична модель.
5. Інкременталістська модель.
6. Сучасні моделі та інтерпретація політичних рішень.
7. Модель політико-управлінських мереж.
8. Модель політико-управлінського циклу.

Основні поняття: політичне рішення, теорія ухвалення політичних рішень моделі аналізу політичних рішень, біхевіоралістська модель, модель «обмеженої раціональності», модель «загальної раціональності», інкременталістська модель.

Література

1. Аналіз державної політики та прийняття управлінських рішень: навч. посіб. / за заг. ред В.А. Гошовської. К. : НАДУ, 2010. 88 с.
2. Бакуменко В.Д. Прийняття рішень в державному управлінні : Навчальний посібник [у 2 ч.] Ч. 1. Теоретико-методологічні засади. К. : ВПЦ АМУ, 2010. 276 с.
3. Бреус С.В., Семченко Є.О. Методи та моделі прийняття управлінських рішень // Економіка та управління підприємствами. 2018. Вип. 24. С. 117-122.
4. Катренко А.В. Теорія прийняття рішень. Підручник. К., 2009. 448с.
5. Коряшкіна Л.С. Моделі й методи прийняття рішень: навч. посібник. Д. : НГУ, 2014. 300 с.
6. Прийняття рішень: теорія та практика : підручник / А. В. Катренко, В. В. Пасічник. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 447 с.
7. Прийняття управлінських рішень : Конспект лекцій / уклад. О.С. Коврига. Київ, 2019. 50 с.
8. Теорія прийняття рішень : підручник. / за заг. ред. М.П. Бутка [Бутко М.П., Бутко І.М., Мащенко В.П. та ін.]. К. : Центр учбової літератури, 2015. 360 с.
9. Knosala E. Decyzija i doradztwo w administracji publicznej. Bytom. 2003. 179s.
10. Lynn L. Public Management as Art, Science and Profession. Chatham, 1996.
11. Simon H. Administrative Behaviour: A Study of Decision-Making Processes in Administrative Organizations. N. Y., 1997.
12. Smith G., May D. The Artificial Debate Between Rationalist and Incrementalist Models of Decision-Making // Policy Process / Ed. M.Hill. L., 1994.
13. Вісник Львівського університету: серія філософсько-політологічні студії / URL: <http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/uk/>
14. Decision-Making // Bennett Institute for Public Policy / URL: <https://www.bennettinstitute.cam.ac.uk/decision-making/>
15. European Consortium for Political Research / URL: <https://ecpr.eu/>
16. The Oxford Encyclopedia of Political Decision Making / URL: <https://oxfordre.com/politics/page/2150>

Тема 4. Цикли та фази процесу ухвалення політичних рішень (2 год.).

1. Теорія політичного циклу ухвалення політичного рішення.
2. Політологічні теорії фаз процесу ухвалення політичного рішення.

3. Логіка і етапи функціонування і аналізу політичного процесу прийняття політичних рішень.

Основні поняття: політичне рішення, теорія політичного циклу ухвалення політичного рішення, фази ухвалення політичного рішення.

Література

1. Аналіз державної політики та прийняття управлінських рішень: навч. посіб. / за заг. ред В.А. Гошовської. К. : НАДУ, 2010. 88 с.
2. Бакуменко В.Д. Прийняття рішень в державному управлінні : Навчальний посібник [у 2 ч.] Ч. 1. Теоретико-методологічні засади. К. : ВПЦ АМУ, 2010. 276 с.
3. Катренко А.В. Теорія прийняття рішень. Підручник. К., 2009. 448 с.
4. Кухта Б. Влада та політичне рішення. Львів: Кальварія. 2004.
5. Прийняття рішень: теорія та практика : підручник / А. В. Катренко, В. В. Пасічник. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 447 с.
6. Теорія прийняття рішень : підручник. / за заг. ред. М.П. Бутка [Бутко М.П., Бутко І.М., Мащенко В.П. та ін.]. К. : Центр учбової літератури, 2015. 360 с.
7. Knosala E. Decyzja i doradztwo w administracji publicznej. Bytom. 2003. 179s.
8. Lynn L. Public Management as Art, Science and Profession. Chatham, 1996.
9. Simon H. Administrative Behaviour: A Study of Decision-Making Processes in Administrative Organizations. N. Y., 1997.
10. Decision-Making // Bennett Institute for Public Policy / URL: <https://www.bennettinstitute.cam.ac.uk/decision-making/>
11. The Oxford Encyclopedia of Political Decision Making / URL: <https://oxfordre.com/politics/page/2150>

Тема 5. Формування порядку денного в представницьких органах (2 год.).

1. Визначення пріоритетності проблем: цикл Е.Даунса та Р.Кобб і Ч.Едлер.
2. Засоби контролю над порядком денним. «Нерішення».
3. Інституційний порядок денний.

Основні поняття: політичне рішення, політичний порядок, денний, політична проблема, типи політичного порядку денного.

Література

1. Аналіз державної політики та прийняття управлінських рішень: навч. посіб. / за заг. ред В.А. Гошовської. К. : НАДУ, 2010. 88 с.
2. Бакуменко В.Д. Прийняття рішень в державному управлінні : Навчальний посібник [у 2 ч.] Ч. 1. Теоретико-методологічні засади. К. : ВПЦ АМУ, 2010. 276 с.
3. Катренко А.В. Теорія прийняття рішень. Підручник. К., 2009. 448 с.
4. Прийняття рішень: теорія та практика : підручник / А. В. Катренко, В. В. Пасічник. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 447 с.
5. Теорія прийняття рішень : підручник. / за заг. ред. М.П. Бутка [Бутко М.П., Бутко І.М., Мащенко В.П. та ін.]. К. : Центр учбової літератури, 2015. 360 с.
6. Bertson E. Bring in the experts? Citizen preferences for independent experts in political decision-making processes. European Journal of Political Research. 2022. Vol. 61. P. 255-267.
7. Kertzer, J.D. Re-Assessing Elite-Public Gaps in Political Behaviour. American Journal of Political Science. 2022. Vol. 66. P. 539-553.
8. Knosala E. Decyzja i doradztwo w administracji publicznej. Bytom. 2003. 179s.
9. Simon H. Administrative Behaviour: A Study of Decision-Making Processes in Administrative Organizations. N. Y., 1997.
10. Decision-Making // Bennett Institute for Public Policy / URL: <https://www.bennettinstitute.cam.ac.uk/decision-making/>
11. The Oxford Encyclopedia of Political Decision Making / URL: <https://oxfordre.com/politics/page/2150>

Тема 6. Реалізація і практичне здійснення політичного рішення: технології, процедури, методи (2 год.).

1. Стратегічні і оперативно-тактичні рішення в ієрархії державних рішень.
2. Методи імплементації рішень: примус, переконання, правові санкції, маніпуляція, адміністративний ресурс.

Основні поняття: політичне рішення, стратегічне рішення, оперативно-тактичне рішення, імплементація політичного рішення, методи та технології імплементації рішень.

Література

1. Аналіз державної політики та прийняття управлінських рішень: навч. посіб. / за заг. ред В.А. Гошовської. К. : НАДУ, 2010. 88 с.
2. Прийняття рішень: теорія та практика : підручник / А. В. Катренко, В. В. Пасічник. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 447 с.
3. Теорія прийняття рішень : підручник. / за заг. ред. М.П. Бутка [Бутко М.П., Бутко І.М., Мащенко В.П. та ін.]. К. : Центр учбової літератури, 2015. 360 с.
4. Bertsou E. Bring in the experts? Citizen preferences for independent experts in political decision-making processes. *European Journal of Political Research*. 2022. Vol. 61. P. 255-267.
5. Kertzer, J.D. Re-Assessing Elite-Public Gaps in Political Behaviour. *American Journal of Political Science*. 2022. Vol. 66. P. 539-553.
6. Knosala E. Decyzja i doradztwo w administracji publicznej. *Bytom*. 2003. 179 s.
7. Simon H. *Administrative Behaviour: A Study of Decision-Making Processes in Administrative Organizations*. N. Y., 1997.
8. Вісник Львівського університету: серія філософсько-політологічні студії / URL: <http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/uk/>
9. Decision-Making // Bennett Institute for Public Policy / URL: <https://www.bennettinstitute.cam.ac.uk/decision-making/>
10. The Oxford Encyclopedia of Political Decision Making / URL: <https://oxfordre.com/politics/page/2150>

Тема 7. Ухвалення політичних рішень в міжнародних організаціях (1 год.).

1. Ухвалення рішень в органах Європейського Союзу.
2. Прийняття рішень в НАТО.

Основні поняття: політичне рішення, міжнародні організації, ЄС, НАТО, принципи ухвалення політичних рішень у міжнародних організаціях.

Література

1. Allison G. *Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis*. Boston, 1971.
2. Anderson J. *Public Policymaking: An Introduction*. Boston, 1994.
3. Arregui J., Perarnaud C. A new dataset on legislative decision-making in the European Union: the DEU III dataset, *Journal of European Public Policy*. 2022. Vol. 29 (1). P. 12-22,
4. Bertsou E. Bring in the experts? Citizen preferences for independent experts in political decision-making processes. *European Journal of Political Research*. 2022. Vol. 61. P. 255-267.
5. Csehi, R., Schulz, D. F. The EU's New Economic Governance Framework and Budgetary Decision-Making in the Member States: Boon or Bane for Throughput Legitimacy? 2022. *JCMS: Journal of Common Market Studies*. Vol. 60. P.118–135.
6. George A. *Presidential Decision-Making in Foreign Policy: The Effective Use of Information and Advice*. Boulder, 1980.
7. Knosala E. Decyzja i doradztwo w administracji publicznej. *Bytom*. 2003. 179 s.
8. Simon H. *Administrative Behaviour: A Study of Decision-Making Processes in Administrative Organizations*. N. Y., 1997.
9. Decision-Making // Bennett Institute for Public Policy / URL: <https://www.bennettinstitute.cam.ac.uk/decision-making/>
10. European Consortium for Political Research / URL: <https://ecpr.eu/>
11. The Oxford Encyclopedia of Political Decision Making / URL: <https://oxfordre.com/politics/page/2150>

7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Ухвалення політичних рішень в публічній політиці.	5
2	Тема 2. Прескриптивний (нормативний) підхід vs. описовий (дескриптивний) підхід: евристичний потенціал в контексті дослідження ухвалення політичних рішень в Україні.	5
3	Тема 3. Політичне, управлінське та державне рішення: суть та особливості співвідношення.	5
4	Тема 4. Моделі групової репрезентації та ухвалення політичних рішень.	6
5	Тема 5. Теорія політичної дії та теорія впливу в контексті ситуації ухвалення політичних рішень.	5
6	Тема 6. Дисциплінарні варіанти етапів процесу прийняття політичних рішень.	5
7	Тема 7. Роль політичних партій у формуванні порядку денного на рівні парламенту.	5
8	Тема 8. Місце та роль суб'єктів ухвалення політико-управлінських рішень в процесі підготовки проектів.	5
9	Тема 9. Ціннісні, психологічні, ірраціональні фактори вибору оптимальних рішень.	5
10	Тема 10. Моделі «знизу - догори» і «згори - донизу» в технології імплементації політичних рішень.	5
11	Тема 11. Спільне та відмінне у процесі формування порядку денного у законодавчих, виконавчих та контролюючих органах.	5
12	Тема 12. Особливості ухвалення політичних рішень у Львівській міській раді.	5
13	Тема 13. Особливості ухвалення політичних рішень в ООН.	5
Разом		66

8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль

Поточний контроль – це оцінювання знань студента під час семінарських занять, якості виконання домашніх завдань, самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль рівня засвоєння навчального матеріалу дисципліни „Теорія ухвалення політичних рішень” оцінюється за п’ятибальною шкалою. У кінці семестру виводиться середнє арифметичне усіх одержаних оцінок за відповіді та контрольний замір знань. Одержаний результат множимо на коефіцієнт 10. За семестр студент набирає до 50 балів.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання.
- Усна наукова доповідь.
- Доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ.
- Участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- Аналіз джерельної і монографічної літератури.
- Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо).
- Есе (письмова робота, оформлена відповідно до вимог).

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за контрольний замір знань є підставою допуску до підсумкової форми контролю – заліку.

Контрольний замір знань

Контрольний замір знань проводиться відповідно до графіка навчального процесу.

Оцінка виставляється з урахуванням результатів проведеного контрольного заходу. Використовується п’ятибальна шкала оцінювання.

Контрольні заходи з дисципліни „Теорія ухвалення політичних рішень” проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи проводяться у вигляді письмової контрольної роботи. В окремих випадках можна застосовувати й інші форми контролю: письмові завдання, усні колоквиуми та ін.

До контрольного заходу студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити самостійні завдання, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

У разі відсутності студента на контрольному заході йому надається право на повторне складання в індивідуальному порядку.

Підсумковий (семестровий) контроль

Позитивна оцінка поточної успішності за умови відсутності пропущених або невідпрацьованих семінарських занять є підставою допуску до підсумкової форми контролю.

З дисципліни „Теорія ухвалення політичних рішень” передбачена така форма звітності, як залік. Протягом семестру студент може набрати до 50 балів. На заліку – максимально 50 балів. Для допуску до заліку студент повинен набрати за результатами поточного і модульного контролю не менше 26 балів.

Залік проводиться в усній формі.

9. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів із дисципліни, котра завершується екзаменом, становить за поточну успішність 50 балів. На заліку студент теж може отримати 50 балів.

Поточний контроль та самостійна робота						Сума	Залік
Змістовий модуль 1						50	50
1	2	3	4	5	6		

1, 2 ... 6 – теми семінарських занять у рамках змістовного модуля.

При оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Національна шкала	Рейтингова шкала	Шкала ECTS	Пояснення
5 (відмінно)	90-100	A	зараховано
4 (добре)	81-89	B	зараховано
	71-80	C	зараховано
3 (задовільно)	61-70	D	зараховано
	51-60	E	зараховано
2 (незадовільно)	25-50	FX	незараховано
	0-24	F	незараховано без права перездачі

10. Контрольні питання для підсумкового контролю (заліку)

1. Витоки теорії ухвалення політичного рішення.
2. Інтегративний характер теорії ухвалення політичного рішення.
3. Предмет та структура теорії ухвалення політичних рішень.
4. Основні концептуальні підходи і політичне рішення: нормативний і описовий.
5. Універсально-раціоналістична модель прийняття політичних рішень.
6. Інкреметалістська теорія ухвалення політичного рішення.
7. Моделі групової репрезентації в теорії ухвалення політичного рішення.
8. Організаційно-інституційна модель ухвалення політичного рішення.
9. Поняття рішення.
10. Типи рішень. Особливості політичного рішення. Політичне, управлінське та державне рішення.
11. Ситуація ухвалення політичного рішення: теоретичні підходи до розуміння.
12. Типологія ситуацій ухвалення політичного рішення.
13. Центр та агент ухвалення політичного рішення: поняття і типологія.
14. Теорія політичного циклу ухвалення політичного рішення.
15. Дисциплінарні варіанти етапів процесу прийняття політичних рішень.
16. Політологічні теорії фаз процесу ухвалення політичного рішення.
17. Логіка і етапи функціонування і аналізу політичного процесу прийняття політичних рішень.
18. Сукупність «допустимих рішень» та чинники, які її визначають.
19. Форми узгодження інтересів у рішенні.
20. Імплементация політичного рішення.
21. Біхевіоризм та прийняття політичного рішення.
22. Теорія обмеженої раціональності для пояснення ухвалення політичного рішення.
23. Синтетичні моделі прийняття політичного рішення.
24. Теоретичні підходи до розуміння ситуації ухвалення політичного рішення. Поняття ситуація ухвалення політичного рішення.
25. Визначення пріоритетності проблем: цикл Е.Даунса та Р.Кобб і Ч.Едлер.
26. Засоби контролю над порядком денним. «Нерішення».
27. Особливості центру прийняття політичного рішення у представницькому та виконавчому органі. Формування коаліцій.
28. Прийняття колективного рішення.
29. Типи рішень, які ухвалюються в органах місцевого самоврядування.
30. Ухвалення рішень в органах Європейського Союзу.
31. Прийняття рішень в НАТО.